فصلنامه خانواده و بهداشت دوره دهم، شماره اول، بهار ۱۳۹۹ ، ۲۱(۱)، ۹۸-۷۳

Family and Health Quarterly, vol 10, Issue 1, Spring 2020, ISSN: 2322-3065

ارائه مدل علی در تبیین رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی با رضایت زناشویی بر اساس نقش میانجیگر بخشودگی

نادره طلوع تکمیلی ترابی[۱]، پریوش وکیلی[۲]، اعظم فتاحی اندبیل[۳]

چکیده

مقدمه: روابط بین زوجین نقش کلیدی در ابعاد مختلف زندگی آن‌ها داشته، بر شیوه زندگی آن‌ها تأثیرگذار بوده و مبنای رضایت زناشویی زوجین قرار می‌گیرد. هدف پژوهش حاضر تبیین رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی با رضایت زناشویی بر اساس نقش میانجیگر بخشودگی بود.

روش پژوهش: روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و جامعه آماری پژوهش شامل تمام معلّمان زن و مرد متأهل شاغل در مدارس متوسطه اول و دوم منطقه ۶ آموزش و پرورش شهر تهران به تعداد ۴۰۸۰ نفر بود که به روش نمونه برداری تصادفی تعداد ۲۸ مدرسه و در نهایت از بین آن‌ها ۳۰۴ نفر براساس پیشنهاد کلاین از معلمان داوطلب انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌های پژوهش از پرسشنامه پنج عاملی نئو کاستا و مک‌کری؛ پرسشنامه بخشش در خانواده پولارد، اندرسون، اندرسون و جنینگز و مقیاس زناشویی اِنریچ ساخته اولسون، فورنیر و دروچمن استفاده شد. پس از حذف ۱۰ پرسشنامه مخدوش و ۳ داده پرت، جهت تحلیل داده‌ها از روش مدلیابی معادلات ساختاری استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج پژوهش حاضر نشان داد ضریب مسیر غیرمستقیم ویژگی‌های وظیفه‌شناسی ($p<۰/۰۱$، $\beta=۰/۰۶۵$) و توافق‌پذیری ($p<۰/۰۱$، $\beta=۰/۱۸۴$) شخصیت با رضایت زناشویی مثبت و ضریب مسیر غیرمستقیم بین ویژگی روان‌رنجورخویی شخصیت و رضایت زناشویی ($p<۰/۰۱$، $\beta=-۰/۰۷۱$) منفی و در سطح ۰/۰۱ معنادار بود.

نتیجه‌گیری: با تمرکز بر افزایش بخشودگی میان زوجین در زوج درمانی می‌توان رضایت زناشویی زوجین ناسازگار و متعارض را افزایش و تظاهرات شخصیتی منفی و پیامدهای نارضایتی زناشویی نظیر طلاق عاطفی و طلاق واقعی را کاهش داد و بدین ترتیب به خانواده‌ای با کارکرد سالم دست یافت.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۲/۲۱ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۹۹/۵/۱۴

کلیدواژه: بخشودگی" توافق‌پذیری" رضایت زناشویی" روان‌رنجورخویی" وظیفه‌شناسی

استناد: طلوع تکمیلی ترابی ن، وکیلی پ، فتاحی اندبیل ا. ارائه مدل علی در تبیین رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی با رضایت زناشویی بر اساس نقش میانجیگر بخشودگی، خانواده و بهداشت، ۱۳۹۹؛ ۱۰(۲): ۹۸-۷۳

[۱]. مشاوره، گروه مشاوره، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

[۲]. نویسنده مسئول، استادیار گروه مشاوره، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران، pvakili@irau.ac.ir.

[۳]. استادیار گروه روان‌شناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

مقدمه:

خانواده یکی از مهم‌ترین سیستم‌های اجتماعی است که با ازدواج دو جنس مخالف شکل می‌گیرد و تداوم آن از اهمیت بسیاری برخوردار است. خانواده به‌عنوان واحد اجتماعی، هم بستری برای شکوفایی و هم بستری برای فروپاشی روابط بین اعضا است (۱). خانواده نخستین هسته اجتماع و اساسی‌ترین بنیان جوامع است که افراد هر اجتماعی در بستر آن رشد و نمو پیدا کرده، از آن طریق وارد جامعه می‌شوند (۲). نهاد خانواده به زیرمجموعه‌هایی تقسیم می‌شود که اصلی‌ترین آن، نظام زناشویی است که نقطه وصل آن، پیمان ازدواج است (۳). ازدواج یک رابطه مبتنی بر شکیبایی بین یک زن و مرد بالغ به عنوان دو فرد منحصر به فرد است، لذا روابط بین این دو، نقش کلیدی در ابعاد مختلف زندگی آن‌ها داشته، بر شیوه زندگی آن‌ها تأثیرگذار بوده و مبنای رضایت زناشویی[1] زوجین قرار می‌گیرد (۴). ازدواج به عنوان عالی‌ترین و مهم‌ترین رسم اجتماعی برای دست‌یابی به نیازهای عاطفی افراد همواره مورد توجه بوده است. صمیمیت کلید داشتن ازدواجی موفق و منبع مهمی برای شادی، احساس معنا و رضایت زناشویی به شمار می‌رود (۲). مطالعه روابط زوجین می‌تواند به تصحیح چهارچوب ساختاری روابط آن‌ها کمک کند (۵).

یکی از مواردی که در ادیان مختلف شدیداً مورد توجه قرار گرفته است، روابط بین فردی، بخصوص روابط خانوادگی است. بخشودگی، یکی از امور مورد تأکید دین است (۶). بخشودگی یکی از مهم‌ترین ارزش‌های اخلاقی پدیده‌ای چندوجهی شامل اجزای شناختی، عاطفی، رفتاری، تصمیم‌گیری و بین‌فردی است (۷, ۸). مک‌کالوف و همکاران (۹) بخشودگی را جهت‌دادن مثبت به انگیزه‌های منفی تعریف کرده‌اند که با انگیزه‌های مصالحه‌آمیز و مثبت نسبت به فرد خطاکار همراه است. ورثینگتون (۱۰) بخشودگی را مقوله دو وجهی می‌داند که عبارت‌اند از: الف- بخشودگی تصمیمی[2] که شامل تغییر در هدف‌های رفتاریشخص (تغییر در انگیزه‌ها) نسبت به یک فرد خطاکار می‌شود و ب- بخشودگی هیجانی[3] که جایگزین کردن هیجانات منفی مرتبط با عدم بخشودگی هیجان مثبت را در بر دارد. بخشودگی این امکان را فراهم می آورد که پس از تهدیدها دوباره صمیمیت ایجاد گردد و روابط زوجین به صورت پایدار و دراز مدت باقی بماند (۱۱). در پژوهش‌ها به بخشودگی به عنوان یک متغیر شخصیتی اثرگذار بر روابط زناشویی یاد کرده‌اند که از آن جمله می‌توان به پژوهش‌های زاهدبابلان و همکاران (۱۲)؛ درختکار و آهنگر کانی (۱۳)؛ سهرابی و همکاران (۱۴)؛ غفوری و همکاران (۱۵)؛ منصوری و همکاران (۱۶)؛ نعمتی و همکاران (۱۷)؛ اولسون و همکاران (۱۸)؛ بل و همکاران (۱۹)؛ شلدون و همکاران (۲۰) و مک دونالد و همکاران (۲۱) اشاره کرد.

بخشیدن بستگی به عوامل متعددی همچون عوامل موقعیتی، عوامل ارتباطی و ویژگی‌های شخصیتی[4] دارد (۲۲). شاید بتوان شخصیت را اساسی‌ترین موضوع علم روانشناسی دانست زیرا محور اساسی بحث در زمینه‌هایی مانند انگیزه، ادراک، تفکر، عواطف و احساسات و مواردی از این قبیل است. به عبارتی، موارد فوق الذکر اجزای تشکیل‌دهنده شخصیت به حساب می‌آیند (۲۳). ویژگی‌های شخصیتی، صفات پایداری‌اند که از موقعیتی به موقعیت دیگر چندان تغییر نمی‌کنند و می‌توانند پیش‌بینی‌کننده رفتار فرد در موقعیت‌های مختلف باشند (۲۴). ابعادی که مدل پنج عاملی شخصیت را دربرمی‌گیرد عبارتند از: برون‌گرایی[5]، خوشایندی[6]،

---

1. marital satisfaction
2. decisional
3. emotional
4. Personality features
5. extraversion
6. agreeableness

وظیفه‌شناسی[1]، روان‌رنجورخویی[2] و گشودگی به تجربه[3] که این ابعاد به وسیله مطالعات بین فرهنگی انجام شده مورد تأکید قرار گرفته‌اند. این ابعاد به عنوان سازمانی از سیستم‌های پویا که رفتارهای صحیح افراد و سبک‌های تفکر آن‌ها را ارزیابی می‌کند، تعریف می‌شوند. هر یک از این پنج عامل روی هم رفته به وسیله گرایش‌های جدا از موقعیت در افکار، احساسات و عکس العمل‌های افراد به وجود می‌آیند (۲۵).

در این راستا، نتایج پژوهش ایمانی‌فر و همکاران (۲۲) نشان داد بین بخشودگی دیگران و توافق‌پذیری، رابطه مثبت و بین بخشودگی دیگران و روان‌رنجورخویی، رابطه منفی وجود دارد. تجزیه و تحلیل در پژوهش تقوایی‌نیا و میرزایی (۲۶) نشان داد که بین ویژگی روان‌رنجورخویی و بخشودگی رابطه منفی معناداری وجود دارد. بین ویژگی‌های شخصیتی (برون‌گرایی، گشودگی نسبت به تجربه، خوشایندی و وظیفه‌شناسی) با بخشودگی رابطه مثبت وجود دارد. در پژوهش آن‌ها ویژگی‌های شخصیتی هم به صورت مستقیم و هم غیر مستقیم از طریق بخشایش با بهزیستی روان‌شناختی رابطه معنی‌دار داشتند. در پژوهش بروس و همکاران (۲۷) ابعاد بخشودگی با صفت روان رنجورخویی رابطه منفی و با صفات خوشایندی و برون‌گرایی رابطه مثبت داشت. در پژوهش آن‌ها صفات پنج عاملی شخصیت پیش‌بین بخشودگی بعد از کنترل متغیرهای جمعیت شناختی، همدلی، مذهب و مطلوبیت اجتماعی بودند.

علاوه براین، ویژگی‌های شخصیتی در تمام زمینه های زندگی و روابط اجتماعی انسان جلوه‌گر می‌شود و در مسئله پراهمیتی چون ازدواج، میزان بخشودگی زوجین و رضایت آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد (۲۸). طی مطالعه‌ای طولی اسکافهازر و همکاران (۲۹) نشان دادند که روان‌رنجورخویی رابطه منفی با رضایت‌مندی در زوجین صمیمی دارد و توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی رابطه مثبت با رضایت‌مندی در این زوجین دارد. اگرچه رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی با سازگاری زناشویی و سازه‌های مرتبط با آن نظیر رضایت از زناشویی بسیار مورد بررسی قرار گرفته است، با این حال، سازوکارهای میانجی در این رابطه هنوز ناشناخته‌اند.

ازدواج رابطه‌ای انسانی، پیچیده، ظریف و پویاست و از ویژگی‌های خاصی برخوردار است. برای بسیاری از افراد، روابط با همسر یا شریک زندگی، از جمله مهم‌ترین روابط بین‌فردی در طول زندگی‌شان است. بنابراین، کیفیت این روابط احتمالاً عامل مهمی در سلامت روانی افراد است. به چندین دلیل کیفیت این روابط و سلامت روانی افراد با یکدیگر مرتبط هستند. ناسازگاری‌ها و نارضایتی‌های زناشویی، تنش‌زاست که خطر ناتوانی‌ها و مشکلات جسمانی، هیجانی، روانی و اقتصادی، اجتماعی و شغلی را افزایش می‌دهد و زوج‌های متارکه کرده را به انزوا می‌کشاند (۳۰) و این مسئله بر اهمیت و ضرورت انجام پژوهش حاضر می‌افزاید. از این‌رو هدف پژوهش حاضر پاسخگویی به سؤال مقابل بود: آیا ویژگی‌های شخصیتی با میانجیگری بخشودگی با رضایت زناشویی رابطه دارند؟

---

[1]. conscientiousness
[2]. neuroticism
[3]. openness to experience

روش پژوهش:

روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمام معلّمان زن و مرد متأهل شاغل در مدارس متوسطه اول و دوم اعم از رسمی، غیررسمی، پیمانی و قراردادی در دو شاخه آموزشی و پرورشی منطقه ۶ آموزش و پرورش شهر تهران به تعداد ۴۰۸۰ نفر در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ بود. از آنجا که کلاین (۳۱) با تقسیم انواع الگوهای معادله‌های ساختاری به سه نوع ساده، کمی پیچیده و الگوهای پیچیده عنوان می‌کند که حجم نمونه در الگوهای ساده زیر ۱۰۰، در الگوهای کمی پیچیده بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ نفر و در الگوهای پیچیده بالای ۲۰۰ نفر است و با توجه به تعداد متغیرهای مورد بررسی، پژوهش حاضر از نوع الگوهای کمی پیچیده به حساب می‌آید و با در نظر گرفتن احتمال افت نمونه به روش نمونه برداری تصادفی با در نظر گرفتن شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز منطقه ۶ تعداد ۲۸ مدرسه و در نهایت از بین آن‌ها ۳۰۴ نفر از معلمان داوطلب انتخاب شدند. از جمله ملاک‌های ورود به پژوهش تأهل، طول مدت حداقل ۵ سال زندگی زناشویی و داشتن حداقل ۱ فرزند بود.

پرسشنامه پنج عاملی نئو[1]. پرسشنامه پنج عاملی نئو کاستا و مک‌ری در سال ۱۹۸۹ ساخته شده، شامل ۶۰ گویه است که ۵ خرده مقیاس روان رنجورخویی، برونگرایی، گشودگی به تجربه، توافق‌پذیری و وظیفه شناسی را در یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً مخالفم= ۰؛ مخالفم= ۱؛ نظری ندارم= ۲؛ موافقم= ۳؛ تا کاملاً موافقم= ۴ مورد ارزیابی قرار می‌دهد (۳۲). سازندگان اصلی برای این ابزار ضرایب آلفای کرونباخ را در دامنه‌ای از ۰/۶۸ تا ۰/۸۶ و همبستگی این ابزار را با پرسشنامه شخصیتی چندوجهی مینه‌سوتا[2] به عنوان شاخصی از روایی مناسب گزارش کردند(۳۳). در ایران گروسی و همکاران (۳۴) برای این ابزار ضرایب همبستگی ۵ خرده‌مقیاس را بین ۰/۵۶ تا ۰/۸۷، ضرایب آلفای کرونباخ را در دامنه‌ای بین ۰/۸۷ تا ۰/۵۶ و همبستگی بین دو نسخه گزارش شخصی و نسخه ارزیابی مشاهده‌گر را در دامنه‌ای بین ۰/۶۶ تا ۰/۴۵ گزارش کردند (۳۴). در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های روان‌رنجورخویی، برونگرایی، گشودگی به تجربه، توافق‌پذیری و وظیفه شناسی به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۶۵، ۰/۶۵، ۰/۷۰ و ۰/۸۳ به دست آمد.

پرسشنامه بخشودگی در خانواده[3]. پرسشنامه بخشودگی در خانواده پولارد و همکاران (۳۵) شامل ۴۰ گویه ۵ خرده مقیاس درک واقع‌بینانه؛ تصدیق؛ جبران عمل؛ دلجویی کردن؛ احساس بهبودی و سبکبالی را در یک طیف لیکرت از تقریباً همیشه این طور است= ۴، اغلب اوقات همین طور است= ۳، به‌ندرت این طور است= ۲ و اصلاً این طور نیست= ۱ مورد ارزیابی قرار می‌دهد. پرسشنامه شامل دو قسمت است یک قسمت مربوط به خانواده اصلی (نسل اول) و قسمت دیگر مربوط به خانواده هسته‌ای یا نسل دوم (زوجین) می‌شود. دغاغله و همکاران (۳۶) برای این ابزار ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۵ و همبستگی آن را با پرسشنامه بخشودگی بین فردی برابر با ۰/۴۰ به عنوان شاخصی از روایی همزمان پرسشنامه گزارش کردند. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های درک واقع بینانه، تصدیق خطا، جبران عمل، دلجویی و احساس بهبودی به ترتیب ۰/۶۵، ۰/۶۲، ۰/۶۳، ۰/۶۷ و ۰/۶۲ به دست آمد.

---

[1]. NEO Five-Factor Inventory
[2]. Minnesota Multiphasic Personality Inventory (MMPI)
[3]. Family Forgiveness Scale

مقیاس رضایت زناشویی اِنریچ[1]. مقیاس زناشویی اِنریچ که توسط اولسون، فورنیر و دروچمن[2] ۱۹۸۳ ساخته شده شامل ۴۷ گویه است که ۹ خرده مقیاس موضوعات شخصیتی، ارتباط زناشویی، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیت‌های اوقات فراغت، روابط جنسی، ازدواج و فرزندان، اقوام و دوستان و جهت‌گیری مذهبی را در یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً موافقم= ۵ تا کاملاً مخالفم= ۱ مورد ارزیابی قرار می‌دهد (۳۷). فوورس و اولسون (۳۷) برای این ابزار ضرایب آلفای کرونباخ را در دامنه‌ای از ۰/۷۱ تا ۰/۸۶ و توانایی این آزمون را در تمایز زوجین رضایت‌مند و نارضایت‌مند به‌عنوان شاخصی از روایی واگرای این ابزار گزارش کردند. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای این ابزار ۰/۹۶ به دست آمد.

پس از اخذ معرفی نامه از پژوهش دانشگاه و ارائه آن به اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران و اخذ مجوز پژوهش برای منطقه ۶ به دلیل سهولت رفت و آمد پژوهشگر و اخذ تأییدیه واحد پژوهش و حراست این منطقه و معرفی پژوهشگر به وسیله اوتوماسیون به مدارس و در نهایت با همکاری مدیران مدارس و انتخاب معلمین در زمان‌هایی غیر از ساعات درسی پژوهشگر با ارائه توضیحات مختصری درباره اهداف پژوهش و نحوه تکمیل پرسشنامه‌ها معلمین هر کلاس به‌صورت فردی پس از پایان ساعت درسی پرسشنامه‌ها را دریافت و در منزل پرسشنامه‌ها را تکمیل کردند. داده‌های پژوهش حاضر پس از حذف ۱۰ پرسشنامه ناقص و ۳ داده پرت با استفاده از نرم افزار AMOS 18.0 و برآورد بیشینه احتمال (ML) تحلیل شدند.

یافته‌ها:

در این پژوهش ۳۰۴ شرکت‌کننده (۱۷۳ زن و ۱۳۱ مرد) با میانگین و انحراف معیار سنی ۴۹/۶۷ ± ۸/۵۵ حضور داشتند. میزان تحصیلات ۸ نفر (۲/۶۸ درصد) از شرکت‌کننده‌ها دیپلم، ۱۴ نفر (۴/۶۹ درصد) فوق دیپلم، ۱۴۰ نفر (۴۶/۹۷ درصد) کارشناسی، ۱۲۳ نفر (۴۱/۲۷ درصد) کارشناسی ارشد و ۱۳ نفر (۴/۳۶ درصد) دکتری بود. میانگین و انحراف معیار مدت زمان ازدواج شرکت-کننده‌ها ۲۲/۰۹±۱۰/۷۸ سال بود و ۷۴ نفر (۲۴/۷۴ درصد) از آن‌ها ۱ فرزند، ۱۷۲ نفر (۵۷/۵۲ درصد) ۲ فرزند، ۴۶ نفر (۱۵/۳۸ درصد) ۳ فرزند و ۷ نفر (۲/۳۴ درصد) بیش‌تر از ۳ فرزند داشتند. در پژوهش حاضر ۱۵۶ نفر (۵۱/۳۲ درصد) وضعیت اقتصادی خود را متوسط، ۱۳۷ نفر (۴۵/۰۷ درصد) وضعیت اقتصادی خود را خوب و ۱۱ نفر (۳/۶۲ درصد) وضعیت اقتصادی خود را بالا گزارش کرده بودند.

[1]. ENRICH Marital Satisfaction Scale
[2]. Olson, Fournier & Druckman

جدول ۱. میانگین، انحراف استاندارد و ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

Table 1. Mean, standard deviation and correlation matrix of research variables

متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
۱. شخصیت روان‌رنجورخویی	–										
۲. شخصیت برونگرایی	-۰/۴۳۱**	–									
۳. شخصیت – گشودگی	-۰/۲۰۱**	۰/۲۰۰**	–								
۴. شخصیت – توافق پذیری	-۰/۳۷۳**	۰/۳۶۱**	۰/۲۸۹**	–							
۵. شخصیت وظیفه‌شناسی	-۰/۴۰۵**	۰/۳۷۳**	۰/۲۷۶**	۰/۳۸۰**	–						
۶. بخشودگی – درک واقع‌بینانه	-۰/۲۸۹**	۰/۱۹۵**	۰/۰۹۳	۰/۲۲۸**	۰/۲۶۵**	–					
۷. بخشودگی – تصدیق خطا	-۰/۴۶۵**	۰/۳۴۶**	۰/۱۳۸*	۰/۳۷۴**	۰/۴۲۶**	۰/۵۹۵**	–				
۸. بخشودگی – جبران عمل	-۰/۳۶۹**	۰/۳۵۵**	۰/۲۱۷**	۰/۳۳۲**	۰/۳۸۷**	۰/۵۳۶**	۰/۶۱۳**	–			
۹. بخشودگی – دلجویی	-۰/۴۰۳**	۰/۳۲۷**	۰/۲۱۲**	۰/۳۳۷**	۰/۳۸۲**	۰/۵۶۴**	۰/۷۱۵**	۰/۶۵۸**	–		
۱۰. بخشودگی احساس بهبودی	-۰/۳۴۳**	۰/۲۸۶**	۰/۱۲۹*	۰/۲۳۶**	۰/۳۶۷**	۰/۴۷۶**	۰/۵۶۸**	۰/۵۰۱**	۰/۵۲۷**	–	
۱۱. رضایت زناشویی	-۰/۶۱۳**	۰/۴۷۸**	۰/۲۷۰**	۰/۵۰۳**	۰/۴۷۵**	۰/۳۷۴**	۰/۵۷۲**	۰/۴۷۹**	۰/۵۱۱**	۰/۳۷۴**	–
میانگین	۲۴/۲۱	۲۹/۲۵	۲۸/۴۳	۳۲/۰۰	۳۱/۹۲	۲۴/۲۹	۲۴/۴۴	۲۴/۲۱	۲۴/۸۱	۲۴/۲۹	**۱۶۱/۴۵**
انحراف استاندارد	**۷/۹۳**	**۵/۷۹**	**۴/۲۶**	**۷/۲۳**	**۷/۶۳**	**۳/۳۹**	**۴/۱۱**	**۳/۵۶**	**۳/۴۹**	**۳/۳۹**	**۳۱/۳۶**

جدول ۱ نشان می‌دهد که از بین ویژگی‌های شخصیت روان‌رنجورخویی به صورت منفی و دیگر صفات شخصیت (برونگرایی، گشودگی، توافق پذیری و وظیفه‌شناسی) به صورت مثبت و در سطح معناداری ۰/۰۱ با متغیر رضایت زناشویی همبسته بودند. مؤلفه‌های پنج‌گانه بخشودگی نیز به صورت مثبت و در سطح معناداری ۰/۰۱ با رضایت زناشویی همبسته بودند. در این تحقیق مفروضه نرمال بودن توزیع متغیرها از طریق ارزیابی مقادیر کشیدگی و چولگی و مفروضه همخطی بودن از طریق ارزیابی مقادیر

عامل تورم واریانس[1] (VIF) و ضریب تحمل[2] مورد بررسی قرار گرفت. مقادیر کشیدگی و چولگی همه متغیرها در محدوده ۲ ± بود، این موضوع بیانگر نرمال بودن توزیع داده‌ها بود. همچنین ضریب تحمل و تورم واریانس متغیرهای پیش‌بین پژوهش به ترتیب بزرگ‌تر از ۰/۱ و کوچک‌تر از ۱۰ بود و این موضوع بیانگر برقراری مفروضه همخطی بودن در بین داده‌های پژوهش حاضر بود. ارزیابی مقادیر کشیدگی و چولگی اطلاعات مربوط به «فاصله مهلنوبایس)[3]» نیز نشان داد که توزیع داده‌های چند متغیری نرمال است. زیرا که مقادیر کشیدگی و چولگی مربوط به نمرات فاصله مهلنوبایس به ترتیب برابر با ۱/۱۳ و ۰/۷۳ بود.

در این پژوهش متغیر بخشودگی تنها متغیر مکنون بود که مدل اندازه‌گیری پژوهش حاضر را تشکیل می‌داد و چنین فرض شده بود که به‌وسیله نشانگرهای درک واقع‌بینانه، تصدیق خطا، جبران عمل، دلجویی و احساس بهبودی سنجیده می‌شود. چگونگی برازش مدل اندازه‌گیری پژوهش به‌وسیله تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از نرم افزار AMOS 24.0 و برآورد بیشینه احتمال (ML) مورد ارزیابی قرار گرفت. جدول ۲ شاخص‌های برازندگی مدل اندازه‌گیری را نشان می‌دهد.

جدول ۲. شاخص‌های برازش مدل اندازه‌گیری

Table 2. Fitness indexes of the measurement model

شاخص‌های برازندگی	مدل اولیه	نقطه برش
مجذور کای[4]	۵/۷۵	-
درجه آزادی مدل	۵	-
χ^2/df[5]	۱/۱۵	کمتر از ۳
GFI[6]	۰/۹۹۳	۰/۸۵ <
AGFI[7]	۰/۹۷۸	۰/۸۰ <
CFI[8]	۰/۹۹۹	۰/۹۰ <
RMSEA[9]	۰/۰۲۲	۰/۱۰ >

[1]. variance inflation factor
[2]. tolerance
[3]. Mahalanobis distance (D)
[4]. chi-square
[5]. normed chi-square
[6]. goodness fit index
[7]. adjusted goodness fit index
[8]. comparative fit index
[9]. root mean square error of approximation

منطبق بر نتایج جدول فوق، ارزیابی شاخص‌های برازندگی حاصل از تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که مدل اندازه‌گیری با داده‌های گردآوری شده برازش مطلوب دارد (χ^2 (df=۵،N=۳۰۴)=۵/۷۵، χ^2/df=۱/۱۵، CFI =۰/۹۹۹، GFI =۰/۹۹۳، AGFI =۰/۹۷۸ و RMSEA =۰/۰۲۲). در ادامه جدول ۳ بارهای عاملی هریک از نشانگرهای متغیرهای مکنون را نشان می‌دهد.

جدول ۳. پارامترهای مدل اندازه‌گیری پژوهش در تحلیل عاملی تأییدی

Table 3. Parameters of the research measurement model in confirmatory factor analysis

متغیر مکنون- نشان‌گر	b	β	SE	t
بخشودگی – احساس بهبودی	۱	۰/۶۵۷		
بخشودگی – دلجویی	۱/۴۶۳	۰/۸۳۹	۰/۱۲۱	**۱۲/۱۰****
بخشودگی – جبران عمل	۱/۳۴۷	۰/۷۵۹	۰/۱۲۰	**۱۱/۲۳****
بخشودگی – تصدیق خطا	۱/۷۲۹	۰/۸۴۴	۰/۱۴۲	**۱۲/۱۴****
بخشودگی – درک واقع‌بینانه	**۱/۱۹۳**	**۰/۶۹۶**	**۰/۱۱۴**	**۱۰/۴۶****

**P <۰/۰۱

جدول ۳ نشان می دهد که روابط بین عامل ها و نشانگر های مربوط به آن‌ها معنادار و در جهت مورد انتظار است. بالاترین بار عاملی متعلق به نشانگر تصدیق خطا (β=۰/۸۴۴) و پایین ترین بار عاملی متعلق به نشانگر احساس بهبودی (β=۰/۶۵۷) بخشودگی بود. به عبارت دیگر همه بارهای عاملی بالاتر از ۰/۳۲ بوده و بنابراین همه نشانگرهای مدل اندازه‌گیری از توان لازم برای اندازه‌گیری متغیرهای مکنون پژوهش حاضر برخوردار بودند.

در این مدل چنان فرض شده بود که صفات شخصیت هم به صورت مستقیم و هم با میانجیگری بخشودگی، رضایت زناشویی را پیش‌بینی می کند. مدل ساختاری پژوهش با استفاده از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری مورد آزمون قرار گرفت و نتایج نشان داد که مدل ساختاری با داده‌های گردآوری شده برازش قابل قبول دارد (χ^2=۳۴/۸۸، χ^2/df=۱/۲۰، CFI =۰/۹۹۶، GFI =۰/۹۸۰، AGFI= ۰/۹۵۴ و RMSEA =۰/۰۲۶). جدول ۴ ضرایب مسیر کل، مستقیم و غیر مستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل ساختاری را نشان می‌دهد.

جدول ۴. ضرایب مسیر کل، مستقیم و غیر مستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل ساختاری

Table 4. Total, direct and indirect path coefficients between research variables in the structural model

متغیر پیش‌بین		b	S.E	β	sig
برونگرایی- رضایت زناشویی	مستقیم	۰/۸۶۱	۰/۲۷۴	۰/۱۵۹	**۰/۰۰۱**
وظیفه‌شناسی- رضایت زناشویی	مستقیم	۰/۶۰۵	۰/۲۲۵	۰/۱۴۷	**۰/۰۰۹**
روان‌رنجورخویی- رضایت زناشویی	مستقیم	-۱/۴۵۷	۰/۲۰۹	-۰/۳۶۹	**۰/۰۰۱**

	توافق پذیری- رضایت زناشویی	۱/۱۰۲	۰/۲۵۷	۰/۲۵۳	**۰/۰۰۱**
	گشودگی- رضایت زناشویی	۰/۳۰۴	۰/۳۵۴	۰/۰۴۱	**۰/۴۴۱**
اثر مستقیم	برونگرایی- رضایت زناشویی	۰/۶۹۴	۰/۲۶۷	۰/۱۲۸	**۰/۰۰۸**
	وظیفه‌شناسی- رضایت زناشویی	۰/۳۳۷	۰/۲۳۴	۰/۰۸۲	**۰/۱۴۷**
	روان‌رنجورخویی- رضایت زناشویی	-۱/۱۷۸	۰/۲۲۲	-۰/۲۹۸	**۰/۰۰۱**
	توافق پذیری- رضایت زناشویی	۰/۷۷۰	۰/۲۵۳	۰/۱۷۷	**۰/۰۰۲**
	گشودگی- رضایت زناشویی	۰/۳۳۳	۰/۳۱۳	۰/۰۴۵	**۰/۳۵۶**
	بخشودگی- رضایت زناشویی	۱/۴۷۷	۰/۳۸۰	۰/۲۸۳	**۰/۰۰۱**
اثر غیر مستقیم	برونگرایی- رضایت زناشویی	۰/۱۶۷	۰/۱۱۳	۰/۰۳۱	**۰/۱۴۳**
	وظیفه‌شناسی- رضایت زناشویی	۰/۲۶۸	۰/۰۹۶	۰/۰۶۵	**۰/۰۰۴**
	روان‌رنجورخویی- رضایت زناشویی	-۰/۲۷۹	۰/۱۲۰	-۰/۰۷۱	**۰/۰۰۱**
	توافق پذیری- رضایت زناشویی	۰/۳۳۲	۰/۱۰۷	۰/۱۸۴	**۰/۰۰۱**
	گشودگی- رضایت زناشویی	**-۰/۰۲۹**	**۰/۱۲۵**	**-۰/۰۰۹**	**۰/۸۰۴**

بر اساس نتایج جدول ۴ ضرایب مسیر کل (مجموع ضرایب مسیر مستقیم و غیر مستقیم) بین صفات برونگرایی (p<۰/۰۱، β=۰/۱۵۹)، وظیفه‌شناسی (p<۰/۰۱، β=۰/۱۴۷) و توافق‌پذیری (p<۰/۰۱، β=۰/۲۵۳) شخصیت با رضایت زناشویی مثبت و ضریب مسیر کل بین ویژگی شخصیتی روان‌رنجورخویی شخصیت و رضایت زناشویی (p<۰/۰۱، β=-۰/۳۶۹) منفی و در سطح ۰/۰۱ معنادار بود. همچنین ضریب مسیر بین بخشودگی و رضایت زناشویی (p<۰/۰۱، β=۰/۲۸۳) مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنادار بود. جدول فوق نشان می‌دهد که ضریب مسیر غیرمستقیم ویژگی‌های وظیفه‌شناسی (p<۰/۰۱، β=۰/۰۶۵) و توافق‌پذیری (p<۰/۰۱، β=۰/۱۸۴) شخصیت با رضایت زناشویی مثبت و ضریب مسیر غیرمستقیم بین ویژگی روان‌رنجورخویی شخصیت و رضایت زناشویی (p<۰/۰۱، β=-۰/۰۷۱) منفی و در سطح ۰/۰۱ معنادار بود. براین اساس نتایج نشان داد که بخشودگی رابطه بین ویژگی‌های وظیفه‌شناسی و توافق پذیری شخصیت با رضایت زناشویی را به صورت مثبت و رابطه بین روان‌رنجورخویی و رضایت زناشویی را به صورت منفی و معنادار میانجیگری می‌کند. شکل ۱ مدل پژوهش در تبیین رابطه بین صفات شخصیت، بخشودگی و رضایت زناشویی را نشان می‌دهد.

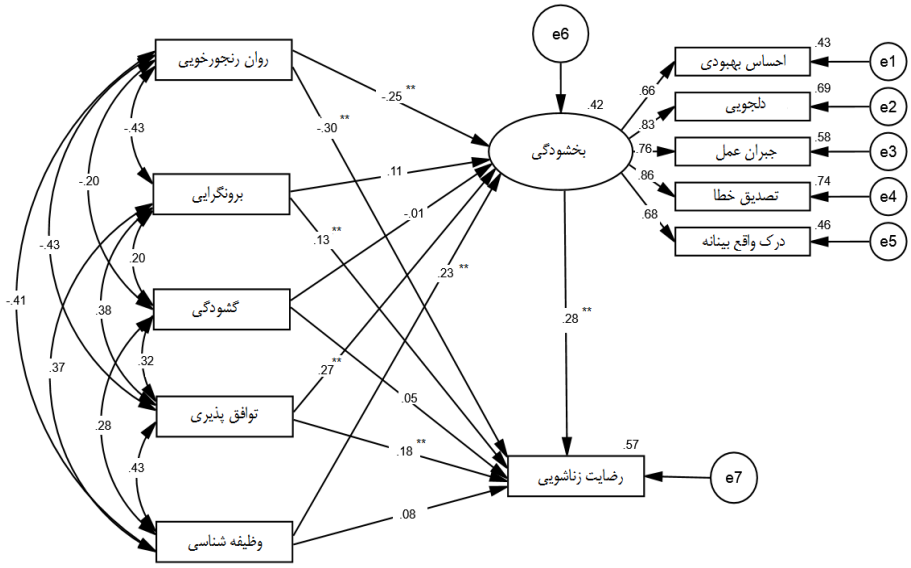

شکل ۱. مدل ساختاری پژوهش

شکل فوق نشان می‌دهد که مجموع مجذور همبستگی‌های چندگانه برای متغیر رضایت زناشویی برابر با ۰/۵۷ به دست آمده، این است موضوع نشان می‌دهد که در مجموع صفات شخصیت و بخشودگی ۵۷ درصد از واریانس رضایت زناشویی را تبیین می کند.

بحث و نتیجه‌گیری:

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بخشودگی رابطه بین ویژگی‌های وظیفه‌شناسی و توافق‌پذیری شخصیت با رضایت زناشویی را به صورت مثبت و رابطه بین روان رنجورخویی و رضایت زناشویی را به صورت منفی و معنادار میانجیگری می‌کند.

در تبیین رابطه ویژگی شخصیتی روان‌رنجورخویی با رضایت زناشویی باید گفت افراد روان‌رنجور به خاطر گرایش تجربه هیجان‌های منفی (مانند احساس اضطراب، نگرانی، غم و تنش) دارای عملکردهای روان‌شناختی مثبت کمی هستند، این افراد در هنگام تجربه موقعیت‌های تنش‌زا سریعاً دچار واکنش‌های هیجانی منفی نظیر خشم و خصومت می‌شوند، این موضوع باعث ایجاد فکرهای تکراری و نشخوار فکری می‌شود، بنابراین وارد یک دور باطل از احساسات منفی می‌شوند و لذا به نظر می‌رسد افراد روان‌رنجور، سطح پایین‌تری از عملکردهای روان‌شناختی مثبت را داشته باشند (۲۳). ویژگی شخصیتی روان‌رنجورخویی فرصت‌های تحولی بالقوه را برای یادگیری مهارت‌های تنظیم هیجان‌ها در چارچوب روابط اجتماعی از فرد سلب می‌کند و توانایی‌های فرد را برای مواجهه مؤثر با موقعیت های تنش‌زا و حل کارآمد تعارض‌ها تضعیف می‌کند (۳۸). روان‌رنجورخویی در درجه اول فرایندهای درون-روانی افراد در زمینه روابط زناشویی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. کاهش کنترل تکانه‌های عصبی و تمایل به تجربه افکار منفی در افراد روان‌رنجورخو، دنیای درون‌فردی را بیش‌تر از دنیای برون‌فردی تحت تأثیر قرار می‌دهد. از دیگر ویژگی‌های افراد روان-رنجورخو، رفتار نکوهش‌کننده، تحقیرکننده و تدافعی است. افراد روان‌رنجورخو دارای باورهای غیرمنطقی بیش‌تر و انطباق‌پذیری کم‌تری به‌ویژه با همسر خود هستند و به هنگام رویارویی با عوامل تنش‌زا راهکارهای مقابله‌ای نامناسب به‌کار می‌گیرند (چهره و

همکاران، ۱۳۹۶). قسمت اعظم رابطه بین روان‌رنجورخویی و رضایت زناشویی مربوط به الگوهای ارتباطی منفی بین همسران است، یعنی افراد روان‌رنجور عواطف منفی بیش‌تری را به همسران ابراز می‌کنند و از این طریق به شکل‌گیری الگوهای تعاملی منفی در روابط زناشویی کمک می‌کنند (حسینی، خلقی، جابری، صدیقی، صالحی و همکاران، ۱۳۹۲).

در تبیین رابطه ویژگی شخصیتی توافق‌پذیری با رضایت زناشویی باید گفت اساس توافق‌پذیری کیفیت رفتارهای بین فردی است، یعنی افراد توافق‌پذیر دارای حس فداکاری و ازخودگذشتگی هستند و بیشتر در کارهای گروهی همکاری بیشتری دارند و به دور از هرگونه بدبینی، به‌سادگی به دیگر افراد اعتماد می‌کنند (۲۴). از این جهت، افراد توافق‌پذیر معمولاً قابل اعتماد بوده، به صداقت و حسن‌نیّت دیگران اعتقاد دارند (۳۹). همسران توافق‌پذیر ادراک‌های مثبت‌تری از یکدیگر دارند که به نوبه خود می‌تواند به رضایت‌مندی بیش‌تر و کاهش سرخوردگی منجر شود. دلپذیری نشان‌دهنده ویژگی‌هایی مانند: همدردی نسبت به دیگران، کمک به آن‌ها و باور به این‌که دیگران نیز متقابلاً کمک کننده هستند، است. تمایل به انطباق علایق با دیگران، همراهی و یاری کردن دیگران، از دیگر ویژگی‌های بارز افراد توافق‌پذیر است. میزان بالای دلپذیری باعث می‌شود فرد در تعاملات بین فردی، هیجان‌های خود را تنظیم کرده، رفتارهای ملایم‌تری از خود نشان دهد. همچنین، افراد توافق‌پذیر تضادهای ناشی از روابط بین-فردی را با سهولت بیش‌تری حل می‌کنند که این مسئله باعث کاهش فراوانی و شدت رفتارهای تعاملی منفی می‌شود. بنابراین، افزایش همکاری و سازگاری میان زوجین حمایت بیش‌تری را برای هر فرد از جانب همسرش ایجاد می‌کند و فاصله عاطفی میان زوجین را کم‌تر می‌سازد (۴۰). افراد توافق‌جو، افرادی سازش‌یافته هستند که از تمایلات قوی‌تری در روابط بین‌فردی برخوردارند و در نتیجه افرادی کمک‌کننده هستند و در نتیجه با دارا بودن این ویژگی، در روابط زناشویی خود نیز ثبات بیش‌تری دارند و راضی-ترند (۴۱).

در تبیین رابطه ویژگی شخصیتی وظیفه‌شناسی با رضایت زناشویی باید گفت افراد وظیفه‌شناس به احتمال زیاد قابل اعتماد، مسؤولیت‌پذیر، پایبند به قانون هستند، به تقسیم کار عادلانه ایمان دارند (۳۹, ۴۲). ویژگی وظیفه‌شناسی موجب توان‌مندی افراد در اداره کردن درگیری‌های احتمالی ایجاد شده در رابطه می‌شود. همچنین در این همسران احتمال انتقاد کردن از همسر در آنان کم‌تر است و در نتیجه میزان تعامل‌های منفی در آنان کاهش می‌یابد (۴۱). تأمل و تعمق یکی از ابعاد مهم خصیصه وظیفه‌شناسی است. فرد وظیفه‌شناس با خودآگاهی و تأمل و تعمق به بررسی دقیق و همه‌جانبه ابعاد رابطه قبل از اقدام به هرگونه عمل پرداخته و سپس محتاطانه و هوشیارانه نسبت به رابطه متعهد می‌گردد. اغلب زوج‌هایی که به دلیل تعارض‌های موجود در زندگی مشترک-شان مجبور به ترک یکدیگر و جدایی شده‌اند اظهار می‌کنند که در صورت آگاهی نسبت به عوامل مؤثر در پایداری زندگی زناشویی، می‌توانستند زندگی بهتری را پی ریزی کنند. دستیابی به آگاهی مورد نظر، مستلزم بررسی عواملی است که احساس رضایت فرد را از ازدواج افزایش می‌دهد و در نهایت زندگی پایدارتری را برای آن‌ها فراهم می‌کند (۴۳, ۴۴).

در تبیین رابطه ویژگی‌های شخصیتی توافق‌پذیری، وظیفه‌شناسی و روان‌رنجورخویی با رضایت زناشویی با میانجیگری بخشودگی باید گفت، افراد توافق‌پذیرتر و وظیفه‌شناس و به‌لحاظ هیجانی باثبات‌تر (یعنی روان‌رنجورخویی پایین) خشم و تنفر مداوم کمتری را تجربه می‌کنند، تمایل بیشتری به بخشودگی دارند، زیرا دریافته‌اند که بخشودگی سازوکار مناسبی برای حفظ

روابط است (۲۲, ۴۵). موضوع بخشودگی، هم یک هنر و هم مقوله‌ای علمی در نظر گرفته می‌شود. وقتی بخشودگی یک هنر توصیف می‌شود، با خطاهای شخصی و اجتماعی سروکار دارد و از بهزیستی روانی و سلامت روان افراد متأثر خواهد بود و بر روابط بین فردی تأثیر می‌گذارد یکی از مواردی که فرد را در ناراحتی، رنجش و خلق پایین نگه می‌دارد، نداشتن بخشودگی است. افرادی که دیگران را به‌راحتی نمی‌بخشند، در خشم باقی می‌مانند و معمولاً افکار ناراحت‌کننده‌ای در ذهن خود مرور می‌کنند. اینکه فرد واقعه ناراحت‌کننده‌ای را در ذهن خود مرور می‌کند، بخشی از مسئله است. وقتی به مفهوم بخشودگی به‌عنوان یک هنر نگریسته می‌شود، این هنر در روابط اجتماعی برجسته خواهد شد و افرادی که بخشودگی بیشتری نشان می‌دهند، معمولاً در این ویژگی هنرمندتر از دیگران خواهند بود (۴۶). تعریفی از بخشودگی شامل غلبه بر خشم و عدم انتقام‌گیری در مورد بی‌عدالتی و پاسخ دادن به فرد خطاکار با سخاوت‌مندی است (۴۷). بخشودگی می‌تواند باعث صلح و آشتی گردد، که این صلح می‌تواند در انتقال عدالت نقش داشته باشد (۲۲). در این راستا، عزیزپور و صفرزاده (۴۸) پیشنهاد کردند روابط عاشقانه یک مثال نوعی از روابط تعاملی است و مانند کلیه روابط تعاملی می‌بایست از عدالت و روابط صحیح بین فردی ناشی شده باشد. بر این اساس میزان روابط عاشقانه و صمیمی با همسر و شریک زندگی با عواملی همچون میزان ادراک انصاف و رفتار فداکاری زوج ارتباط دارد و همه این عوامل در کنار هم می‌توانند ایجاد مؤلفه رضایت و خشنودی از زندگی زناشویی باشند. باید این مسئله را نیز در نظر گرفت که رعایت انصاف در حق همسر و فداکاری و گذشت در روابط زناشویی خود باعث افزایش صمیمیت با همسر شده و می‌تواند آسایش همسر و در پی آن آسایش و رضایت از زندگی زناشویی را برای شخص به همراه داشته باشد (۴۸). علاوه براین، بخشودگی این امکان را فراهم می آورد که پس از تهدیدها دوباره صمیمیت ایجاد گردد و روابط به صورت پایدار و دراز مدت باقی بماند (۴۹). در زندگی زناشویی، تنفر ایجاد شده ناشی از خطاهای همسر در عوض بخشودگی، احتمالاً تقویت کننده تعارض زوجین و مانع حل موفقیت آمیز آن است. در مقابل، بخشودگی همسر یکی از ابزارهای بالقوه فراهم کننده آشتی، علی رغم وجود یک رویداد دردناک و نگران کننده است، بنابراین بخشودگی می تواند کاربردهای قابل توجهی برای یک رابطه بلند مدت و همچنین الگوهایی جهت تعاملات کوتاه مدت داشته باشد (۵۰). بخشودگی زناشویی از جمله موضوعاتی است که بر رضایت زناشویی و استحکام خانوادگی تأثیر فراوانی دارد (۴۹). در فرآیند بخشش ویژگی‌های مثبت روان‌شناختی چون قدردانی و خوش بینی نیز باعث تسهیل این فرایند شده، احساسات منفی را کنار زده و شخص به این نتیجه می‌رسد که باید انعطاف بیشتری نشان دهد زیرا هیچ انسانی کامل نیست. این دیدگاه مثبت نسبت به ماهیت انسان به فرد آسیب دیده کمک می‌کند تا افراد خاطی را راحت‌تر ببخشد (۵۱). قدردانی بالا موجب افزایش تصور مثبت از خود، پذیرش دیگران و احساس عشق و ارزشمندی و قدردانی پایین موجب کاهش تصور مثبت از خود و دیگران و بروز نارضایتی‌ها در زندگی و در نهایت منجر به بخشش می‌شود. همچنین قدردانی باعث کاهش آثار منفی استرس‌های محیطی و طبیعتاً باعث افزایش کیفیت زندگی و رضایت از زندگی می‌شود. افراد دارای قدردانی بالا احساس می‌کنند علاقه دوسویه بین آن‌ها و دیگران وجود دارد و در مواقع سختی و دشواری حامی و پشتیبان یکدیگرند. در واقع، این قدردانی، به دریافت حمایت بیشتر و دریافت حمایت بیشتر، به قدردانی بیشتر منجر می‌شود و این حس دوست داشتن و مورد اهمیت قرار گرفتن موجب افزایش بخشش و گذشت می‌شود (۵۲). پاسخ‌های زوج بخشنده به مجموعه‌ای از افکار، هیجان‌ها یا رفتارهایی برمی‌گردد که وی در قبال خطاها و پیامدهای همراه با خطاهای همسر از خود بروز می‌دهد. هنگامی‌که همسران می‌بخشند، تأیید می‌کنند که خطایی رخ داده است و سپس با پردازش شناختی، عاطفی یا رفتاری به ارزیابی مجدد از خطا و خطاکار می‌پردازند؛ یعنی زوج بخشنده با ارزیابی مجدد، همسر خطاکار خود را به شیوه جدیدی مورد قضاوت قرار می‌دهد (۲۲) و بدین ترتیب با ایجاد احساس

آرامش بر کیفیت رابطه زناشویی تأثیر گذاشته و موجب ارتقاء سطح رضایت زناشویی می‌شود. در یک جمع‌بندی باید گفت که ویژگی شخصیتی روان‌رنجورخویی به واسطه خشم و خصومت درونی خود و ویژگی توافق‌پذیری به واسطه قدرت سازگاری بالای خود، موجب عدم بخشودگی یا بخشودگی به هنگام تخطی‌گری در روابط زناشویی می‌شوند و بدین ترتیب زوجین به واسطه بخشودگی و تظاهرات آن نظیر صمیمیت، ادراک انصاف و عدالت رضایت زناشویی بیشتری را تجربه می‌کنند.

محدودیت‌های پژوهش:

هر پژوهشی در بطن خود محدودیت‌هایی دارد. متغیرهایی چون وضعیت اجتماعی-اقتصادی و جنس کنترل نشد که این امر ممکن است که تعمیم یافته‌های پژوهش را با محدودیت مواجه سازد و بر نتایج پژوهش تأثیر گذاشته باشد. بنابراین پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌های آتی در نمونه‌های بالینی انجام و متغیرهایی چون وضعیت اجتماعی- اقتصادی و جنس نیز کنترل و علاوه بر پرسشنامه‌ها از مشاهده و مصاحبه بالینی برای پی بردن دقیق‌تر به نحوه ایجاد رضایت زناشویی استفاده شود.

کاربرد پژوهش:

با تمرکز بر افزایش بخشودگی میان زوجین در زوج درمانی می‌توان رضایت زناشویی زوجین ناسازگار و متعارض را افزایش و تظاهرات شخصیتی منفی و پیامدهای نارضایتی زناشویی نظیر طلاق عاطفی و طلاق واقعی را کاهش داد و بدین ترتیب به خانواده-ای با کارکرد سالم دست یافت.

ملاحظات اخلاقی:

در این پژوهش ملاحظات اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد.

منابع:

1. khosravi A, Heydarnia A, Nazifi M. The role of religious attitude in attitude towards infidelity: The mediating role of subjective well-being. Positive Psychology. 2019;5(3):13-28.
2. Jaberi S, Etemadi O, Ahmadi SA. Investigation of structural relationship between communication skills and marital intimacy. Research in Cognitive and Behavioral Sciences. 2016;5(2):143-52.
3. Gonczarowski YA, Nisan N, Ostrovsky R, Rosenbaum W. A stable marriage requires communication. Games and Economic Behavior. 2019;118:626-47.
4. Mousavi SF, Dehshiri G. The role of discrepancy between expectations and reality of marital relationship in marital satisfaction of married people in Tehran. Women's Studies Sociological and Psychological. 2015;13(2):93-110.
5. Kermani Mamazandi Z, Rezaei AM. Predicting couples' happiness based on spiritual intelligence and lovemaking styles: The mediating role of marital adjustment. Positive Psychology. 2017;2(4):79-95.

6. Wilcox WB, Wolfinger NH. Living and loving "decent": religion and relationship quality among urban parents. Social science research. 2008;37(3):828-43.
7. Charzyńska E. Sex differences in spiritual coping, forgiveness, and gratitude before and after a basic alcohol addiction treatment program. Journal of Religion and Health. 2015;54(5):1931-49.
8. Lichtenfeld S, Buechner VL, Maier MA, Fernández-Capo M. Forgive and forget: Differences between decisional and emotional forgiveness. PLoS ONE. 2015;10(5):e0125561.
9. McCullough M, Fincham F, Tsang J-A. Forgiveness, forbearance, and time: The temporal unfolding of transgression-related interpersonal motivations. Journal of Personality and Social Psychology. 2003;84:540-57.
10. Worthington E. Forgiving and reconciling: Bridges to wholeness and hope: IVP Books; 20003.
11. Ehteshamzadeh P, Ahadi H, Enayati MS, Heidari A. Construct and validation of a scale for measuring interpersonal forgiveness. Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology. 2011;16(4):443-55.
12. Zahd Babolan A, Hosseni Shorabeh M, Peri Kamrani M, Dehghan F. Compare marital satisfaction, marital conflict and forgiveness in ordinary couples in divorce. Family Pathology, Counseling and Enrichment Journal. 2015;1(2):74-84.
13. Derakhtkar A, Ahangarkani M. The effect of forgiveness training on the level of respect to spouse and marital satisfaction in women with marital problems. Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology. 2016;22(1):30-8.
14. Sohrabi R, Aghapour M, Rostami H. Inclination to forgiveness and marital satisfaction regarding to mediator attachment styles' role. Procedia - Social and Behavioral Sciences. 2013;84:1622-4.
15. Ghafori S, Hasanabadi H, Mahram B, Ghanbari B. The efficacy of forgiveness method based on spiritual-religious psychotherapy in decreasing marital conflict. Journal of Modern Psychological Researches. 2012;6(24):117-36.
16. Mansouri M, Seraj Khorami N, Heidari H. Intimacy, forgiveness, and self-disclosure and their relationship to Teachers' marital satisfaction. Quarterly Journal Of Family and Research. 2013;10(3):95-118.
17. Nemati S, Afrooz GA, Ghobari-Bonab B, Shokoohi-Yekta M, Beh-Pajooh A. The relationship between the components of forgiveness with marital satisfaction in mothers of children with intellectual and developmental disabilities. Journal of Applied Psycology Research. 2016;7(3):103-13.
18. Olson JR, Marshall JP, Goddard HW, Schramm DG. Shared religious beliefs, prayer, and forgiveness as predictors of marital satisfaction. Family Relations. 2015;64(4):519-33.
19. Bell CA, Kamble SV, Fincham FD. Forgiveness, attributions, and marital quality in U.S. and Indian marriages. Journal of Couple & Relationship Therapy. 2018;17(4):276-93.

20. Sheldon P, Gilchrist-Petty E, Lessley JA. You did what? The relationship between forgiveness tendency, communication of forgiveness, and relationship satisfaction in married and dating couples. Communication Reports. 2014;27(2):78-90.
21. McDonald JE, Olson JR, Lanning AH, Goddard HW, Marshall JP. Effects of religiosity, forgiveness, and spousal empathy on marital adjustment. Marriage & Family Review. 2018;54(4):393-416.
22. Imanifar HR, Fatemi J, Amini F. The concept of forgiveness in psychology and the Holy Qur'an. Religious Anthroplogy. 2012;9(27):149-75.
23. Sajjadian I. The mediatoring role of self compassion in the effect of personality traits on positive psychological functions among female university students. Positive Psychology. 2018;4(3):13-28.
24. Poorseyed M, Khormaei F. The effect of personality characteristics and perceived social support on gratitude with the mediation of academic stress and self efficacy. Positive Psychology. 2019;4(4):25-44.
25. Boudreaux MJ, Ozer DJ. Five Factor Model of Personality, Assessment of. In: Wright JD, editor. International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (Second Edition). Oxford: Elsevier; 2015. p. 230-5.
26. Taghvaininia A, Mirzaei A. Relationship between Personality Traits and Psychological Well-Being with Respect to the Mediating Role of Forgiveness. Armaghane danesh. 2017;22(4):529-41.
27. Brose L, Rye M, Lutz-Zois C, Ross S. Forgiveness and personality traits. Personality and Individual Differences. 2005;39:35-46.
28. Amiri M, Farhoodi F, Abdolvand N, Bidakhavidi AR. A study of the relationship between Big-five personality traits and communication styles with marital satisfaction of married students majoring in public universities of Tehran. Procedia - Social and Behavioral Sciences. 2011;30:685-9.
29. Schaffhuser K, Allemand M, Martin M. Personality Traits and Relationship Satisfaction in Intimate Couples: Three Perspectives on Personality. European Journal of Personality. 2014;28(2):120-33.
30. Nazari R, Sardaripoor M, Kakavand AR, Mansoobifar M. Relationship between emotional skills with marital stability with mediating role of communication patterns. Quarterly of Family and Health. 2018;8(2).
31. Kline RB. Principles and practice of structural equation modeling. 4th ed. New York, NY, US: Guilford Press; 2016.
32. Costa PT, McCrae RR. The NEO-PI/NEO-FFI manual supplement. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources; 1989.

33. Costa PTMR. Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) professional manual. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources; 1992.
34. Garoosi Farshi MT, Mehryar AH, Ghazi Tabatabaee M. Application of The NEOPI-R test and analytic Evaluation of it’s characteristics and factorial structure among Iranian university students Al-Zahra Human Sciences Quarterly. 2001;11(39):173-98. (Persian).
35. Pollard MW, Anderson RA, Anderson WT, Jennings G. The development of a Family Forgiveness Scale. Journal of Family Therapy. 1998;20(1):95-109.
36. Daghaghaleh F, Asgari P, Heidari AR. The relationship between forgiveness, love, intimacy, and marital satisfaction. Journal of Social Psychology 2013;7(24):57-69.
37. Fowers BJ, Olson DH. ENRICH Marital Satisfaction Scale: A brief research and clinical tool. Journal of Marital and Family Therapy. 1989;15(1):65-79.
38. McCrae RR, Costa PTJr. Personality in adulthood: A five-factor theory perspective 2nd ed. New York, NY, US: Guilford Press; 2003.
39. Mazaheri MA, Zabihzadeh A, malekzadeh L. The Role of the Big Five Personality Factors in Mindfulness. Research in Cognitive and Behavioral Sciences. 2014;4(1):103-14.
40. Kohi S, Etemadi O, Fatehizadeh M. The Relationship between Personality Characteristics, General Health, Contextual Factors, and Marital Dissatisfaction of Couples. Research in Cognitive and Behavioral Sciences. 2014;4(1):71-84.
41. Chehreh H, Ozgoli G, Abolmaali K, Nasiri M. The relationship between personality traits and marital satisfaction based on five factors model of personality: A systematic review. Scientific Journal of Kurdistan University of Medical Sciences. 2017;22(5):121-32.
42. Ahadi B, Eskandari H. Personality and Marital Satisfaction. Educational Psychology. 2007;2(6):57-108.
43. Pourmohseni-Koluri F. Gender Differences in Attachment Style and Personality Traits in Prediction of Love Styles in University Students. Research in Cognitive and Behavioral Sciences. 2016;6(1):17-32.
44. Gholizadeh, Z., Barzegari, L., Gharibi, H., Babapour Kheiralldin, J. Investigating the Relationship between Five Personality Factors (NEO-FFI) and Marital Satisfaction. Clinical Psychology & Personality. 2010;1(43):57-66.
45. Drapeau C, Cerel J, Moore M. How personality, coping styles, and perceived closeness influence help-seeking attitudes in suicide-bereaved adults. Death Studies. 2015;40.
46. Mirmahdi R, Kamran A, Moghtadaei K, Salamat S. The role of spirituality and forgiveness in psychological symptoms of coronary heart patients. Positive Psychology. 2019;5(1):17-28.
47. Lee Y-R, Enright RD. A Forgiveness Intervention for Women With Fibromyalgia Who Were Abused in Childhood: A Pilot Study. Spiritual Clin Pract (Wash D C). 2014;1(3):203-17.
48. Azizpoor P, Safarzadeh S. Moderating Role of Perception of Equity and Sacrificial Behavior on Relationship of Spouse Intimacy with Marital Quality. Journal of Family Research. 2016;12(3):391-411.

49. Smalley G, Cunningham T. From anger to intimacy: How forgiveness can transform your marriage. Revell ed2015.
50. Kazemian Moghaddam K, Mehrabizadeh Honarmand M, Kiamanesh A, Hosseiniyan S. The role of differentiation, meaningfulness in life and forgiveness in predicting martial satisfaction. Family Psychology. 2017;3(2):71-82.
51. Shaneszzadeh L, Nadi MA. Structural model of the relationship between big five traits, emotional intelligence abilities and positive psychological characteristics (gratitude-optimism) whit interpersonal forgiveness among nursing students. Journal of Nursing Education. 2018;6(4):74-82.
52. Attari B, Monirpour N, Hajeb MZ. Explaining happiness in the elderly on the basis of self-acceptance, appreciation and forgiveness with the mediating role of self-empowerment. Aging Psychology. 2018;4(3):197-211.

***

پرسشنامه پنج عاملی نئو

شماره	عبارت‌ها	مخالفم کاملاً	موافقم	بی‌تفاوت	مخالفم	مخالفم کاملاً
۱	من اصولاً شخص نگرانی نیستم.	۰	۱	۲	۳	۴
۲	دوست دارم همیشه افراد زیادی دور و برم باشند.	۰	۱	۲	۳	۴
۳	دوست ندارم وقتم را با خیال‌پردازی تلف کنم.	۰	۱	۲	۳	۴
۴	سعی می‌کنم در مقابل همه مؤدب باشم.	۰	۱	۲	۳	۴
۵	وسایل متعلق به خود را تمیز و مرتب نگاه می‌دارم.	۰	۱	۲	۳	۴
۶	اغلب خود را کم‌تر از دیگران حس می‌کنم.	۰	۱	۲	۳	۴
۷	زود به خنده می‌افتم.	۰	۱	۲	۳	۴
۸	هنگامی‌که راه درست، کاری را پیدا کنم، آن روش را همیشه در آن مورد تکرار می‌کنم.	۰	۱	۲	۳	۴
۹	اغلب با فامیل و همکارانم بگو مگو دارم.	۰	۱	۲	۳	۴
۱۰	به‌خوبی می‌توانم کارهایم را طوری تنظیم کنم که درست سر زمان تعیین شده انجام شوند.	۰	۱	۲	۳	۴
۱۱	هنگامی‌که تحت فشارهای روحی زیادی هستم، گاه احساس می‌کنم دارم خرد می‌شوم.	۰	۱	۲	۳	۴

۱۲	خودم را فرد خیلی سر حال و سر زنده‌ای نمی‌دانم.	۰	۱	۲	۳	۴
۱۳	نقش‌های موجود در پدیده‌های هنری و طبیعت مرا مبهوت می‌کند.	۰	۱	۲	۳	۴
۱۴	بعضی مردم فکر می‌کنند که من شخصی خودخواه و خود محورم.	۰	۱	۲	۳	۴
۱۵	فرد خیلی مرتب و منظمی نیستم.	۰	۱	۲	۳	۴
۱۶	به‌ندرت احساس تنهایی و غم می کنم.	۰	۱	۲	۳	۴
۱۷	واقعاً از صحبت کردن با دیگران لذت می‌برم.	۰	۱	۲	۳	۴
۱۸	فکر می‌کنم گوش دادن دانشجویان به مطالب متناقض فقط به سردرگمی و گمراهی آن‌ها منجر خواهد شد.	۰	۱	۲	۳	۴
۱۹	همکاری را بر رقابت با دیگران ترجیح می‌دهم.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۰	سعی می‌کنم همه کارهایم را با احساس مسئلیت انجام دهم.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۱	اغلب احساس عصبی بودن و تنش می‌کنم.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۲	همیشه برای کار آماده‌ام.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۳	شعر تقریباً اثری بر من ندارد.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۴	نسبت به قصد و نیت دیگران حساس مشکوک هستم.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۵	دارای هدف روشنی هستم و برای رسیدن به آن طبق برنامه کار می‌کنم.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۶	گاهی کاملاً احساس بی ارزشی می‌کنم.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۷	غالباً ترجیح می‌دهم کار ها را به تنهایی انجام دهم.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۸	اغلب غذاهای جدید و خارجی را امتحان می‌کنم.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۹	معتقدم اگر به مردم اجازه دهید، اکثر آن‌ها از شما سوء استفاده می‌کنند.	۰	۱	۲	۳	۴
۳۰	قبل از شروع هر کاری وقت زیادی را تلف می‌کنم.	۰	۱	۲	۳	۴
۳۱	به ندرت احساس اضطراب یا ترس می‌کنم.	۰	۱	۲	۳	۴
۳۲	اغلب احساس می‌کنم سرشار از انرژی هستم.	۰	۱	۲	۳	۴
۳۳	به‌ندرت به احساسات و عواطفی که محیط‌های متفاوت به‌وجود می‌آورند توجه می‌کنم.	۰	۱	۲	۳	۴
۳۴	اغلب آشنایانم مرا دوست دارند.	۰	۱	۲	۳	۴
۳۵	برای رسیدن به اهدافم شدیداً تلاش می‌کنم.	۰	۱	۲	۳	۴
۳۶	اغلب از طرز برخورد دیگران با خودم عصبانی می‌شوم.	۰	۱	۲	۳	۴
۳۷	فردی خوشحال و بشاش و دارای روحیه خوبی هستم.	۰	۱	۲	۳	۴
۳۸	معتقدم که هنگام تصمیم‌گیری درباره مسائل اخلاقی باید از مراجع مذهبی پیروی کنیم.	۰	۱	۲	۳	۴
۳۹	برخی فکر می‌کنند که من فردی سرد و حساب‌گر هستم.	۰	۱	۲	۳	۴

۴۰	وقتی قول یا تعهدی می‌دهم، همواره می‌توان برای عمل به آن روی من حساب کرد.	۰	۱	۲	۳	۴
۴۱	غالباً وقتی کارها پیش نمی‌روند، دلسرد شده و از کار صرف نظر می‌کنم.	۰	۱	۲	۳	۴
۴۲	شخص با نشاط و خوش‌بینی نیستم.	۰	۱	۲	۳	۴
۴۳	بعضی اوقات وقتی شعری را می‌خوانم یا یک کار هنری را تماشا می‌کنم، یک احساس لرزش و یک تکان هیجانی را حس می‌کنم.	۰	۱	۲	۳	۴
۴۴	در روش‌هایم سرسخت و بی‌انعطاف هستم.	۰	۱	۲	۳	۴
۴۵	گاهی آن‌طور که باید و شاید قابل اعتماد و اتکاء نیستم.	۰	۱	۲	۳	۴
۴۶	به‌ندرت غمگین و افسرده می‌شوم.	۰	۱	۲	۳	۴
۴۷	زندگی و رویدادهای آن برایم سریع می‌گذرند.	۰	۱	۲	۳	۴
۴۸	علاقه‌ای به تأمل و تفکر جدی درباره سرنوشت و ماهیت جهان یا انسان ندارم.	۰	۱	۲	۳	۴
۴۹	عموماً سعی می‌کنم شخصی با ملاحظه و منطقی باشم.	۰	۱	۲	۳	۴
۵۰	فرد مولدی هستم که همیشه کارهایم را به اتمام می‌رسانم.	۰	۱	۲	۳	۴
۵۱	اغلب احساس درماندگی می‌کنم و دنبال کسی می‌گردم که مشکلاتم را برطرف کند.	۰	۱	۲	۳	۴
۵۲	شخص بسیار فعالی هستم.	۰	۱	۲	۳	۴
۵۳	من کنجکاوی فکری فراوانی دارم.	۰	۱	۲	۳	۴
۵۴	اگر کسی را دوست نداشته باشم، می‌گذارم متوجه این احساسم بشود.	۰	۱	۲	۳	۴
۵۵	فکر نمی‌کنم که هیچ وقت بتوانم فردی منطقی بشوم.	۰	۱	۲	۳	۴
۵۶	گاهی آن‌چنان خجالت‌زده شده‌ام که فقط می‌خواستم خود را پنهان کنم.	۰	۱	۲	۳	۴
۵۷	ترجیح می‌دهم که برای خودم کار کنم تا راهبر دیگران باشم.	۰	۱	۲	۳	۴
۵۸	اغلب از کلنجار رفتن با نظریه ها یا مفاهیم انتزاعی لذت می‌برم.	۰	۱	۲	۳	۴
۵۹	اگر لازم باشد می‌توانم برای رسیدن به اهدافم دیگران را به‌طور ماهرانه‌ای به کار بگیرم.	۰	۱	۲	۳	۴
۶۰	تلاش می‌کنم هر کاری را به نحو ماهرانه‌ای انجام دهم.	۰	۱	۲	۳	۴

***

پرسشنامه رضایت زناشویی

شماره	عبارت‌ها	کاملاً موافقم	موافقم	نه موافق نه مخالف	مخالفم	کاملاً مخالفم
۱	من و همسرم یکدیگر را کاملاً درک می‌کنیم.	۵	۴	۳	۲	۱
۲	همسرم خلق‌وخوی مرا درک می‌کند و با آن سازگاری دارد.	۵	۴	۳	۲	۱
۳	هرگز حتی برای یک لحظه از رابطه با همسرم تأسف نخورده‌ام.	۵	۴	۳	۲	۱
۴	از ویژگی‌های شخصیتی و عادات شخصی همسرم راضی نیستم.	۵	۴	۳	۲	۱
۵	از این‌که در زندگی مشترکمان مسئولیت‌های خود را خوب ایفا می‌کنیم، خوشحالیم.	۵	۴	۳	۲	۱
۶	روابطم با همسرم رضایت‌بخش نیست و احساس می‌کنم وی مرا درک نمی‌کند.	۵	۴	۳	۲	۱
۷	از نحوه تصمیم‌گیری‌ها در مورد چگونگی حل‌وفصل اختلافات بسیار خشنود هستم.	۵	۴	۳	۲	۱
۸	از وضعیت اقتصادی خانواده ونیز شیوه تصمیم‌گیری‌های مربوط به آن راضی نیستم.	۵	۴	۳	۲	۱
۹	از نحوه برنامه‌ریزی برای اوقات فراغت ونیز صرف اوقات فراغت در کنار همسرم بسیار خشنود هستم.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۰	از نحوه ابراز عشق و احساسات ونیز رابطه جنسی با همسرم بسیار خشنود هستم.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۱	از نحوه ایفای نقش و مسئولیت خود وهم سرم به‌عنوان «والدین» راضی نیستم.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۲	گاهی اوقات همسرم قابل اعتماد نیست و همیشه خط‌مشی خود را دنبال می‌کند.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۳	همسرم گاهی اوقات حرف‌هایی می‌زند که باعث تحقیر می‌شود.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۴	هنگام نمایشان گذاشتن مشکلات با همسرم معمولاً فکر می‌کنم که او مرا درک نمی‌کند.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۵	در تصمیم‌گیری‌های مالی مشکل داریم.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۶	از اینکه نمی‌توانم بدون اجازه همسرم پول خرج کنم باعث آزارم می‌شود.	۵	۴	۳	۲	۱

۱۷	تا زمانی که همسرم در کنارم نباشد به من خوش نمی‌گذرد.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۸	از اینکه همسرم نزدیکی را به‌صورت غیرمنصفانه قبول یا رد کند ناراحت می‌شوم.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۹	اختلاف نظر راجع به اینکه تا چه اندازه باید به فرزندانمان برسیم برای ما به‌صورت مشکلی در آمده است.	۵	۴	۳	۲	۱
۲۰	من احساس می‌کنم والدینمان مشکلاتی را در زندگی زناشویی ما به وجود می‌آورند.	۵	۴	۳	۲	۱
۲۱	من وهم سرم در اینکه چگونه به اعتقادات مذهبی‌مان عمل کنیم اختلاف نظر داریم.	۵	۴	۳	۲	۱
۲۲	گاهی اوقات همسرم خیلی کله‌شق است.	۵	۴	۳	۲	۱
۲۳	گاهی اوقات می‌ترسم نیاز خود را از همسرم درخواست کنم.	۵	۴	۳	۲	۱
۲۴	گاهی اوقات درباره مسائل جزئی، جروبحث‌های جدی داریم.	۵	۴	۳	۲	۱
۲۵	از نحوه تصمیم‌گیری راجع به میزان پس‌اندازمان بسیار راضی هستم.	۵	۴	۳	۲	۱
۲۶	به نظر می‌رسد من و همسرم به مهمانی‌ها و فعالیت‌های اجتماعی یکسانی علاقه‌مند هستیم.	۵	۴	۳	۲	۱
۲۷	از میزان ابراز عشق و محبت (پیش از نزدیکی) از سوی همسرم راضی هستم.	۵	۴	۳	۲	۱
۲۸	من وهم سرم در چگونگی کنترل رفتار فرزندانمان توافق داریم.	۵	۴	۳	۲	۱
۲۹	ما به‌قدر کافی با اقوام و دوستانمان وقت صرف می‌کنیم.	۵	۴	۳	۲	۱
۳۰	من معتقدم که در زندگی زناشویی‌مان دچار اختلاف عقیدتی هستیم.	۵	۴	۳	۲	۱
۳۱	دیر آمدن همسرم به منزل مرا آزار می‌دهد.	۵	۴	۳	۲	۱
۳۲	ای کاش همسرم بیش‌تر مایل بود مرا شریک احساساتش کند.	۵	۴	۳	۲	۱
۳۳	برای اجتناب از درگیری همسرم دست به هر کاری می‌زنم.	۵	۴	۳	۲	۱
۳۴	من وهم سرم هر دو از بدی‌های اصلی اطلاع داریم و درنتیجه آن‌ها برای ما مشکل جدی به شمار نمی‌آیند.	۵	۴	۳	۲	۱
۳۵	تصور نمی‌کنم همسرم برای تفریح و گذراندن اوقات بیکاری‌اش همراه من فرصت یا توان کافی داشته باشد.	۵	۴	۳	۲	۱
۳۶	ما به دنبال یافتن راه‌هایی هستیم تا از طریق آن بتوانیم روابط جنسی‌مان را جالب‌تر و لذت‌بخش‌تر سازیم.	۵	۴	۳	۲	۱

۳۷	به نظر می‌رسد که بچه‌ها علت اصلی ایجاد مشکلات در روابط ما هستند.	۵	۴	۳	۲	۱
۳۸	از این‌که وقتم را با بعضی از بستگان همسرم صرف کنم لذت نمی‌برم.	۵	۴	۳	۲	۱
۳۹	من وهم سرم درباره بعضی از آموخته‌های مذهبی‌مان توافق نداریم.	۵	۴	۳	۲	۱
۴۰	گاهی اوقات همسرم خیلی مستبد است.	۵	۴	۳	۲	۱
۴۱	گاهی اوقات باور کرده تمام حرف‌های همسرم برایم مشکل است.	۵	۴	۳	۲	۱
۴۲	گاهی اوقات فکر می‌کنم کشمکش‌های بین من وهم سرم هم چنان ادامه دارد و پایان نخواهد یافت.	۵	۴	۳	۲	۱
۴۳	از این‌که همسرم علایق و سرگرمی‌های شخصی کافی ندارد نگران هستم.	۵	۴	۳	۲	۱
۴۴	هنگام صحبت راجع به مسائل جنسی با همسرم کاملاً احساس راحتی می‌کنم.	۵	۴	۳	۲	۱
۴۵	از زمانی که صاحب فرزند شده‌ایم به‌عنوان یک زوج برای با هم بودن بندرت فرصت کافی داریم.	۵	۴	۳	۲	۱
۴۶	همسرم زیادی وقتش را با دوستان و اقوامش می‌گذراند.	۵	۴	۳	۲	۱
۴۷	من وهم سرم به خاطر اعتقادات مذهبی‌مان احساس محدودیت می‌کنیم.	۵	۴	۳	۲	۱

***

پرسشنامه بخشش در خانواده

این مقیاس به منظور اندازه‌گیری «میزان گذشت و بخشش» در خانواده‌ها بر اساس گزارش یکی از اعضاء خانواده تدوین شده است. هر فردی یا خانواده‌ای بی‌نظیر و متفاوت با فرد یا خانواده دیگر است. بنابراین هیچگونه پاسخ درست یا نادرست وجود ندارد. لطفاً تا آنجا که می‌توانید به جملات با صداقت پاسخ دهید.

بخش اول: جملات مربوط به خانواده اصلی

بخش اول جمله‌های این مقیاس مربوط به **خانواده‌ای است که شما در آن بزرگ شده‌اید (خانواده اصلی)**. راجع به جمله‌ها آن طور که برای شما و خانواده‌تان اتفاق افتاده‌اند فکر کنید وگزینه مورد نظر را با علامت (×) مشخص کنید.

۱- ما در خانواده تشویق می‌شدیم که در ابراز احساساتمان صادق باشیم.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۲- ما در خانواده تشویق می‌شدیم که خود را به جای آن عضوی از خانواده بگذاریم که او را آزرده‌ایم و مجسم کنیم که چه احساسی دارد؟

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۳- اعضای خانواده ما هیچگاه باهم صمیمی نبودند و به یکدیگر فرصت دوباره نمی‌دادند.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۴- در خانواده‌ام عذرخواهی در حد حرف بود نه عمل.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۵- وقتی عضوی از خانواده‌ام عذرخواهی مرا می‌پذیرفت، کمتر احساس تقصیر می کردم.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۶- اعضاء خانواده من لجوج و یکدنده هستند.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۷- ما در خانواده تشویق می‌شدیم که موقع جر و بحث، شان یکدیگر را رعایت کنیم.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۸- در خانواده من قبول اینکه ما هم ممکن است صدمه‌ای به دیگری زده باشیم، امر پسندیده‌ای بود.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۹- در خانواده من قبول اینکه ما هم ممکن است دیگران را ناراحت کرده باشیم بیشتر پسندیده بود تا انکار آن.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۱۰- اگرچه در خانواده از خطای همدیگر گذشت می‌کردیم، اما هیچگاه فراموشمان نمی‌شد.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۱۱- اگر احساس می‌کردم در حق عضوی از خانواده‌ام قصور و خطایی مرتکب شده‌ام، آن را می‌پذیرفتم.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۱۲- در خانواده من برای اعضاء خانواده برنده شدن مهمتر از همراهی با همدیگر بوده است.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۱۳- وقتی عضوی از خانواده‌ام از کسی می‌رنجید، با او سرشاخ می‌شد.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۱۴- ما در خانواده معتقد بودیم که بازهم می‌توان به یکدیگر فرصت داد.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۱۵- در خانواده‌ام، جملگی معتقد بودیم هنگامی که خطایی سر می‌زند دیگر قابل جبران نیست.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۱۶- در خانواده من قبول اشتباه از سوی هیچ کس پذیرفته نبود.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۱۷- اگر برای من ناراحتی پیش می‌آمد، کسی از اعضاء خانواده‌ام اهمیت نمی‌داد.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۱۸- در خانواده‌ام، تشویق می‌شدیم وقتی باعث ناراحتی دیگران می‌شدیم خود را مسئول بدانیم.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۱۹- در خانواده من عذر خواهی از طریق جبران کردن انجام می‌شد.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۲۰- در خانواده من وقتی از خطای کسی صرف‌نظر می‌شد احساس خوبی پیدا می‌کردیم.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

بخش دوم: جملات مربوط به خانواده هسته‌ای (نسل دوم / زوجین)

قسمت دوم این مقیاس حاوی جملاتی است که مربوط به مهمترین رابطه فعلی شما با همسن و سالان می‌باشد. این رابطه می‌تواند شامل همسر، شریک زندگی یا حتی همسری که اخیرا از وی طلاق گرفته‌اید، یا از دست داده‌اید یا همسر سابق شما باشد. این رابطه شامل پدر و مادر و خواهر و برادرهای شما نمی‌شود.

لطفاً هر یک از عبارات را بخوانید و آن را با وضع خود و این رابطه مطابقت دهید و گزینه‌ای که مناسب‌تر از بقیه تشخیص می‌دهید را علامت (×) بزنید.

۲۱- اطمینان دارم احساسهایی که به همسرم ابراز می‌کنم احساسهای واقعی‌ام هستند.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۲۲- به عقیده ما مهم است که بفهمیم چه موقع احساسات یکدیگر را جریحه‌دار کرده‌ایم.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۲۳- به نظر ما، عشق (علاقه) بدان معناست که مطلقا یکدیگر را وادار به عذرخواهی نکنیم.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۲۴- برایم سخت است که معذرت خواهی همسرم را بپذیرم.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۲۵- من مطمئن هستم که وی عذرخواهی مرا می‌پذیرد و از خطای من صرف نظر می‌کند.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۲۶- بیشتر وقتها ما از رک‌گویی باهم اکراه داریم چون نمی‌خواهیم احساسات یکدیگر را جریحه‌دار کنیم.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۲۷- وقتی همسرم مرا می‌رنجاند ، اصلا احساسات مرا درک نمی‌کند.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۲۸- به نظرم وقتی احساسات همسرم را جریحه‌دار می‌کنم باید از وی عذرخواهی کنم.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۲۹- ما مایلیم که خودمان مشکلاتمان را حل و فصل کنیم.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۳۰- احساس می‌کنم عذرخواهی کردن من همیشه کار را خرابتر می‌کند.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۳۱- معمولا می‌فهمم چه موقع احساسات همسرم را جریحه‌دار کرده‌ام.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۳۲- فکر نمی‌کنم او واقعا بتواند درد و رنجی که برای دیگران به‌بار می‌آورد، درک کند.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۳۳- به نظرم قبول خطا نشانه ضعف است.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۳۴- پس از پشت سر گذاشتن حوادث دردناکی که داشته‌ایم احساس می‌کنم به او نزدیکتر شده‌ام.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۳۵- با وجود اینکه ناملایمات و بی‌اعتمادی به یکدیگر را پشت سر گذاشته‌ایم، اما هنوز هم فشارها و ناراحتی ادامه دارد.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۳۶- وقتی همسرم احساساتم را جریحه‌دار می‌کند، سعی می‌کنم که با وی رویاروی نشوم.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۳۷- به عقیده ما پشت سر گذاشتن ناملایمات و ناراحتی‌ها ما را به یکدیگر نزدیکتر کرده است.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۳۸- وقتی یکدیگر را می‌رنجانیم، عذرخواهی می‌کنیم.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۳۹- بدی‌هایی که او در حق من روا داشته است، فراموشم نمی‌شود.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**

۴۰- مطمئن هستم که او بعد از عذرخواهی‌ام، مرا می‌بخشد.

الف= تقریبا همیشه همینطور بود. **ب= اغلب اوقات همینطور بود.**

ج= به ندرت همینطور بود. **د= ابدا اینطور نبود.**